



**Bibliotheek**  
Gemeente Rotterdam

# Handleiding docenten Alfa

de voorleesvogel





### **Auteurs**

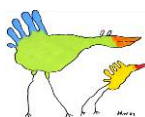
Maya Blom  
ROC Zadkine

Judith Pietersma  
Bibliotheek Rotterdam  
Team Educatie

**Versie**  
Juli 2006



**Bibliotheek**  
Gemeente Rotterdam

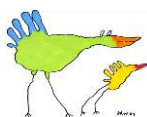


Handleiding Docenten Alfa  
de voorleesvogel



## Inhoudsopgave

<b>Inleiding</b>	<b>4</b>
<b>Les 1 Voorlezen... waarom?</b>	<b>8</b>
<b>Les 2 Voorlezen... waar en wanneer?</b>	<b>13</b>
<b>Les 3 Voorlezen... wie kan goed voorlezen?</b>	<b>18</b>
<b>Les 4 Voorlezen... voor alle kinderen</b>	<b>26</b>
<b>Les 5 Voorlezen... een boek kiezen</b>	<b>30</b>
<b>Les 6 Voorlezen... boeken zoeken</b>	<b>36</b>
<b>Les 7 Voorlezen... vóór het voorlezen</b>	<b>42</b>
<b>Les 8 Voorlezen... maar hóe?</b>	<b>46</b>
<b>Bijlagen</b>	<b>49</b>





# Inleiding

De lesmodule De Voorleesvogel Alfa voor de trajecten Opvoeders en Voorscholen bestaat uit de film De Voorleesvogel, een handleiding voor docenten, lesmateriaal voor de cursisten, twee handleidingen voor bibliotheekmedewerkers en een projectcollectie prentenboeken.

De film, die ongeveer twintig minuten duurt, is gericht op ouders met kinderen van 0-6 jaar en bestaat uit acht korte afgeronde fragmenten. De lessen volgen de film van het begin tot het einde. De titels van de lessen corresponderen met de titels in de film:

- Les 1 Voorlezen... waarom?
- Les 2 Voorlezen... waar en wanneer?
- Les 3 Voorlezen... wie kan voorlezen?
- Les 4 Voorlezen... voor alle kinderen.
- Les 5 Voorlezen... een boek kiezen.
- Les 6 Voorlezen... boeken zoeken.
- Les 7 Voorlezen... voor het voorlezen.
- Les 8 Voorlezen... maar hoe?

## Doel

Het doel van De Voorleesvogel is dat ouders meer en met meer plezier voorlezen en dat kinderen zich daardoor ontwikkelen tot enthousiaste lezers.

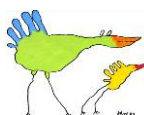
## Eindtermen

Aan het einde van de module De Voorleesvogel:

- weten de cursisten waarom voorlezen belangrijk is,
- hebben de cursisten geoefend met voorlezen,
- kunnen de cursisten vertellen waar ze op moeten letten bij het voorlezen,
- weten de cursisten waar ze geschikte boeken kunnen vinden (boekhandel en bibliotheek),
- kunnen cursisten boeken selecteren voor hun kinderen.

## Cursisten

De lesmodule is bedoeld voor cursisten die een traject Opvoeders, Voorschool of een dergelijke opleiding volgen. Om met het lesmateriaal te kunnen werken zijn de cursisten aanspreekbaar en beheersen zij een schriftelijk alfaniveau 2.





## Docenten

### De bibliotheek

De lessen worden gecombineerd met twee bezoeken aan de bibliotheek, een Kennismakingsbezoek en een Afsluitend bezoek.

Deze bezoeken worden verzorgd door een medewerker van de bibliotheek. Om de bezoeken te laten aansluiten op de lessen, gebruikt de bibliotheekmedewerker de handleidingen die zijn gemaakt voor de bezoeken. Deze zijn in het bezit van de bibliotheekmedewerker en/of te vinden op [www.voorleesvogel.nl](http://www.voorleesvogel.nl) bij De Voorleesvogel in de volwasseneneducatie.

Het doel van het Kennismakingsbezoek Alfabetisering is cursisten kennis te laten maken met de bibliotheek en de cursus De Voorleesvogel. Bovendien leren de cursisten enkele bibliotheekwoorden. Bovendien ontvangen ze voor een jaar een proefabonnement.

Het karakter van het bezoek is informeel en informatief.

Het doel van het Afsluitend bezoek Alfabetisering is terug te blikken op de lessen, die de cursisten 'op school' hebben gevolgd, te oefenen en het gebruik van de bibliotheek te stimuleren. Als hun kinderen nog geen lid zijn, krijgen ze een abonnement voor hun kinderen.

Maak tijdig afspraken om met de groep naar de bibliotheek te gaan.

### Opdrachten

In alle lessen komt een leesstukje en een moeilijke of extra vraag voor.



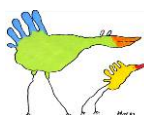
Lees iedere keer eerst zelf het leesstuk voor. Gebruik daarbij uw stem, mimiek en uw lichaam, Anders gezegd, geef het goede voorbeeld.

abcd.....?\*

De moeilijke vragen zijn vrij te gebruiken. Bijvoorbeeld voor een 'goede' leerling of een 'goede groep'.

Een onderdeel van les 5 is een buitenschools opdracht. De leerlingen lenen in de bibliotheek een prentenboek en lezen het thuis voor. Deze opdracht kunt u de cursisten zelf als huiswerk laten uitvoeren, maar u zou ook samen met de cursisten naar de bibliotheek kunnen gaan om boeken te lenen. In het kennismakingsbezoek hebben ze immers een pasje gekregen. Informeer bij de bibliotheek naar de mogelijkheden om eenmalig groepsgewijs boeken te lenen.

Ook in les 6 zit een buitenschools opdracht. De cursisten bezoeken een aantal winkels en kijken wat voor boeken daar te koop zijn. Deze opdracht kunt u als huiswerk geven, maar u kunt er ook een les van maken. Voer de opdracht dan klassikaal uit en bezoek met de cursisten verschillende winkels.





### **Projectcollectie**

Bij les 3, 4 en 5 heb je een projectcollectie prentenboeken nodig. Voor Rotterdamse instellingen heeft Bibliotheek Rotterdam een projectcollectie De Voorleesvogel van 25 boeken samengesteld. Deze projectcollectie kan tegen vergoeding worden geleend bij team Mobiele Collecties van Bibliotheek Rotterdam gedurende het hele schooljaar.

Voor meer informatie:

Bibliotheek Rotterdam

Team Mobiele Collecties

Hoogstraat 110

3011 PV Rotterdam

Telefoon: 010 – 2816177

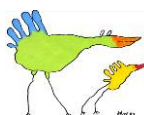
e-mail: [collecties@bibliotheek.rotterdam.nl](mailto:collecties@bibliotheek.rotterdam.nl)

Instellingen in andere gemeentes kunnen bij de plaatselijke bibliotheek informeren naar de mogelijkheden.

Bij les 7 heb je een prentenboek nodig en bij les 8 ook. Deze kunt u lenen bij de bibliotheek in de buurt.

### **Tips**

- Om het voorlezen te stimuleren is het een aanrader om iedere les voor te lezen. Kies een (prenten)boek of verhaal dat u ligt. Op deze manier kunt u het plezier in voorlezen overdragen.
  
- Bij uitgeverij Coutinho is in 2004 het boek 'Waar de vrouwen vandaan komen' van Jeanne Kurvers verschenen. Het is een bundel met korte, bewerkte verhalen, afkomstig uit de orale tradities. De verhalen komen overal ter wereld vandaan, ze zijn grappig en ze zijn bedoeld voor beginnende volwassen lezers.  
Achter in het boek geeft de auteur een nawoord voor docenten met achtergrondinformatie en tips.  
Begin iedere les met het voorlezen van een verhaal uit het genoemde boek. Maak voor de cursisten een kopie van het verhaal dat u voorleest. Laat de cursisten meelesen en meewijzen. Bepreek de moeilijke woorden, schrijf ze op het bord en bespreek de moraal van het verhaal. Kennen de cursisten het verhaal? Kennen ze verhalen met dezelfde strekking? Laat een aantal cursisten hetzelfde verhaal voorlezen. Ga gaandeweg de lessen steeds meer in op het voorlezen en op de goede toon, maar laat het vooral leuk blijven en enthousiasmerend werken!  
Geef tenslotte de tekst mee naar huis en laat de cursisten thuis de tekst voor zichzelf lezen.

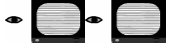





## Symbolen

In de lessen worden de volgende symbolen gebruikt:


 Kijk naar de film.

 Kijk nog een keer naar de film.

 Vul in.

 Kruis aan.

 Overleg met zijn tweeën.

 Lees.

 Moeilijk of extra vraag.

 Overleg met de groep.

 Streep door.

## Bijlage

In de bijlage vindt u de volgende onderdelen:

1. Pictogrammen
2. Kies een boek voor je kind.
3. Wat is een Elfje?
4. Voorleestips
5. Titellijst

1. en 2. zijn kopieervellen.

3. en 4. bieden extra informatie.



# Les 1 Voorlezen... waarom?

## Vorbereiding

Print of kopieer voor iedere cursist een werkboek.

Maak voor iedere cursist een kopie van de Symbolen (Zie bijlage 1 blz. 44).

## Inleiding

Voor u daadwerkelijk met de les begint, kijkt u met de cursisten terug op het bibliotheekbezoek:

- Wat vonden de cursisten ervan?
- Wat wisten ze al?
- Wat was er nieuw?

Vertel dat aan het eind van de lessen zij nog een keer naar de bibliotheek gaan voor een afsluitend bezoek.

Vertel vervolgens dat de komende lessen over voorlezen gaan en dat bij de lessen een film wordt gebruikt. Vertel de cursisten dat ze zelf zullen oefenen en deel de werkboeken.

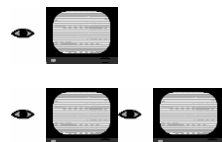
Deel de kopieën van de Symbolen uit en leg de symbolen uit.

Laat vervolgens de film een keer in zijn geheel zien.

Praat naar aanleiding van de film met de cursisten over hun eigen ervaring met voorlezen en eventueel met vertellen.

Probeer er achter te komen wie bekend zijn met verteltraditie en laat enkele cursisten een verhaal of versje voordragen dat ze zich herinneren.

Afhankelijk van de afkomst van de cursisten kunt u ze op weg helpen met het noemen van personages, zoals Hodja of Anansi.

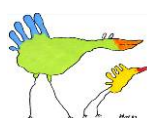


Laat de cursisten het fragment 'Voorlezen... waarom?' twee keer zien

Vertel dat de presentator Jeroen Kramer is.

Misschien kent iemand hem? Hij werkte vroeger mee aan het Klokhuis en aan programma's van ETV.

(Voor meer informatie [www.jeroenkramer.nl](http://www.jeroenkramer.nl).)





## Vraag 1

Beantwoord vraag 1 klassikaal.

1. Voor wie is de film?



De film is voor:



---



---

---

## Vraag 2

Beantwoord vraag 2 klassikaal.

2. Welke mensen zie je in de film?



- vaders
- moeders
- kinderen
- meesters
- juffen
- honden
- zussen
- broers





### Vraag 3

Vraag 3 gaat in op het getoonde fragment. De cursisten beantwoorden deze vraag met zijn tweeën.

Laat, afhankelijk van de groep, het eerste deel van de film of het fragment nog een keer zien (dit staat overigens niet in het werkboek van de cursisten).

#### 3. Wat zeggen de mensen?



- Voorlezen is goed.
- Voorlezen is saai.
- Voorlezen is goed voor taal.
- Voorlezen is moeilijk.
- Voorlezen is niet goed voor ouders.
- Kinderen leren woorden.
- Voorlezen is leuk.
- Voorlezen is goed voor ouders.

### Vraag 4

Bij vraag 4 overleggen de cursisten met elkaar en wordt gevraagd naar hun mening. Cursisten vullen de opsomming aan met eigen ideeën.

#### 4. Wat denk jij?



- Voorlezen is leuk.
- Ik kan voorlezen.
- Ik wil leren voorlezen.
- Voorlezen is goed voor mij.
- Voorlezen is goed voor mijn kind.
- Voorlezen is moeilijk.
- Voorlezen is makkelijk.
- Van voorlezen leer ik taal.
- Van voorlezen leert mijn kind taal.





- o Ik leer woorden.
- o Mijn kind leert woorden.



## Vraag 5

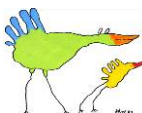
Lees het stukje voor. Geef het goede voorbeeld dus gebruik mimiek, uw stem, uw lichaam en uw ogen.

Praat met de cursisten over het fragment. Vraag bijvoorbeeld waar het stukje over gaat... letterlijk en figuurlijk. Laat een of meer cursisten het fragment voorlezen.

### 5. Lees



Stil zijn!  
Sssssssttt!!!  
Stil!!!  
De juf gaat voorlezen.  
De juf begint.  
Ze pakt het boek.  
Het boek is mooi.  
Het boek heeft platen.  
De kleuren zijn mooi.  
Ik zie een kind.  
En ik zie een bal.  
Ik zie een dier.  
Ik zie de zon.  
En.....  
Weg is hij...  
Weg is mijn zon.  
En mijn kleuren.  
Weg is het kind.  
Weg is mijn droom.  
De juf is klaar.  
Ssssstt...  
Stil.



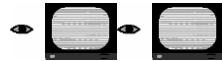


## Vraag 6

Laat het eerste fragment van de film nog een keer zien tot en met: "Voorlezen is goed voor hun koppie koppie." Vraag de cursisten wat de man bedoelt en laat hen het antwoord opschrijven.

### 6. Koppie koppie

abcd.....?\*



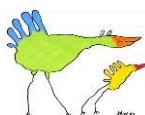
De man zegt:

"Voorlezen is goed  
voor hun *koppie koppie*."

Wat bedoelt hij?



---





## Les 2 Voorlezen... waar en wanneer?

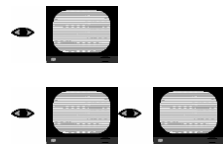
### Inleiding

In deze les gaat het over de plaatsen en momenten dat er voorgelezen kan worden. En over, zoals in de film wordt gezegd, dat voorlezen ook nog goed is voor ouder en kind.

Er zijn natuurlijk plaatsen die minder geschikt zijn, zoals in een lawaaige ruimte, bijvoorbeeld als de tv aanstaat of als er andere kinderen in de ruimte spelen. Kinderen kunnen zich niet concentreren en zijn snel afgeleid. En dat werkt demotiverend voor de ouders.

Maar er zijn ook momenten die minder geschikt zijn. Als ouders haast hebben, hun hoofd er niet naar staat of als ouders het boek niet aantrekkelijk vinden. Dat werkt demotiverend voor de kinderen.

In deze les werkt u naar een groepsgebesprek toe over goede plaatsen en goede momenten. Kinderen houden van structuur en vinden een vast moment voor voorlezen prettig. Besteed aandacht aan voorlezen voor het slapen gaan.



Laat de cursisten het fragment 'Voorlezen... waar en wanneer?' twee keer zien.

### Vraag 1

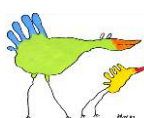
De cursisten beantwoorden vraag 1 individueel.

1. Waar zijn de man en de kinderen?



---

---





## Vraag 2

De cursisten beantwoorden vraag 2 individueel.

### 2. Welke plekken zie je waar je kunt voorlezen?



- op de bank
- in de trein
- bij de trein, op het station
- in de bus
- bij de bus, bij de halte
- bij de tv
- bij de dokter
- als je wacht op de dokter
- bij het eten

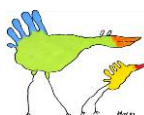
## Vraag 3

De cursisten beantwoorden vraag 3 in tweetallen.

### 3. Waar wil jij voorlezen?



- in de tram
- in de bus
- in de keuken
- op het bed van mijn kind
- in de woonkamer
- bij de halte van de tram
- op straat
- bij de computer





## Vraag 4

De cursisten beantwoorden vraag 4 in tweetallen.

4. Wanneer kun je voorlezen?



- voor het slapen
- na het slapen
- voor school
- na school
- in de vakantie
- als de tv aan staat.
- als de muziek aan staat
- als het druk is
- als het rustig is
- op school



---

---

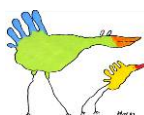
## Vraag 5

De cursisten beantwoorden vraag 5 in tweetallen.

5. Wanneer wil jij voorlezen?



- voor het slapen
- na het slapen
- voor school
- na school
- in de vakantie





- als de tv aan staat.
- als de muziek aan staat
- als het druk is
- als het rustig is
- op school



---

---

## Vraag 6

In het leesstuk wordt de strekking van het filmfragment herhaald. Lees het stukje voor. Geef het goede voorbeeld dus gebruik mimiek, uw stem, uw lichaam en uw ogen.

Praat met de cursisten over het fragment en de antwoorden die ze hebben gegeven op de vragen 3, 4 en 5.

Laat een of meer cursisten het fragment voorlezen.

### 6. Lees



Mamma gaat voorlezen.  
Ze pakt een boek.  
Ze gaat bij Omar zitten.  
Omar ligt in bed.  
Nu gaat mamma voorlezen.  
Het boek is mooi.  
Er staan platen in het boek.  
Een plaat van een beer.  
En nog veel meer platen.  
En een plaat van een huis.  
De kleuren van de platen zijn mooi.  
Voorlezen is fijn.  
Hij is nu moe.  
Na het voorlezen gaat Omar slapen.

Mamma leest elke avond voor.  
Soms leest pappa voor.

Slaap lekker Omar!



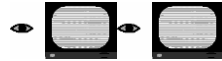


## Vraag 7

Laat het fragment 'Voorlezen... waar en wanneer?' nog een keer. Laat vervolgens eventueel het fragment waar de vraag over gaat nog een keer zien. Laat de cursisten de vraag beantwoorden.

7. Wat zegt de man?

abcd.....?\*

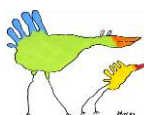


Wat zegt de man?  
"Een héél goed moment  
om voor te lezen is:"



---

---





## Les 3 Voorlezen... wie kan goed voorlezen?

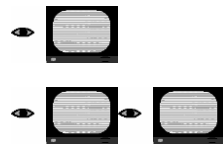
### Vorbereiding

Voor deze les hebt u een projectcollectie prentenboeken nodig, waaronder Rupsje Nooitgenoeg van Eric Carle (Zie voor meer informatie zie bijlage 5)

### Inleiding

In het fragment 'Voorlezen... wie kan goed voorlezen?' zien we een aantal mensen voorlezen. De kern van het fragment en van de les is: iedereen kan voorlezen, dus jij ook.

Ouders zullen misschien het idee hebben dat hun oudere kinderen veel beter kunnen voorlezen omdat zij beter kunnen lezen of de taal beter beheersen. Vertel dan dat samen iets doen met hun kind, zoals spelen, puzzelen en voorlezen, de band tussen ouder en kind versterkt. Door de speciale aandacht voelt het kind zich gewaardeerd en krijgt het zelfvertrouwen.



Laat het fragment 'Voorlezen... wie kan goed voorlezen?' zien.

Er zijn verschillende voorlezers te zien:


- Een broertje die zijn zusje voorleest.
- Een kleindochter die haar oma voorleest.
- Een juf die de klas voorleest.
- Een bibliotheekjuf die een klas voorleest.
- Jeroen Kramer die twee kinderen voorleest.



## Vraag 1

De cursisten beantwoorden vraag 1 individueel.

**1. Wie lezen er voor?**



Wie zie je in de film?

- broer
- zus
- oma
- opa
- tante
- juf
- vader
- moeder

## Vraag 2

Laat het fragment zien waarin de jongen zijn zusje voorleest uit 'Rupsje Nooitgenoeg'.

De cursisten luisteren naar de tekst en kruisen aan welke woorden ze horen.

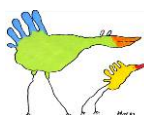
**2. Welke woorden hoor je?**





Kijk naar de jongen die voorleest.  
Welke woorden hoor je?

- zon
- kaas
- klein
- staan
- koud
- kat
- banaan
- peer
- rups
- hond
- vlinder
- huis
- peer

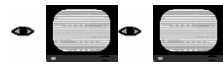




### Vraag 3

Bekijk het fragment van de juf die voorleest uit 'Het ei van Bommies'. Laat de cursisten aankruisen waar het boek over gaat.

#### 3. Waar gaat het over?



Kijk naar de juf die voorleest.

Het boek gaat over:

- een kat
- een kip
- een eend
- Bommies
- een schaap
- een koe
- een ei
- een geit
- een groen ei

Praat naar aanleiding van dit fragment over de manier van voorlezen die deze juffrouw gebruikt.

De juf gaat tijdens het voorlezen in op het verhaal en vraagt de kinderen naar de betekenis van 'moeilijk woorden'. Ze neemt de tijd om de platen te laten zien en stopt zo nu en dan met vertellen. Zij gebruikt ook haar stem en haar gezicht, en je ziet de kinderen luisteren met ingehouden adem en reageren op de vragen.

Vraag de cursisten of ze weten waarom ze dat doet.

Een aantal antwoorden:

- Ze heeft er plezier in en de kinderen ook.
- Ze leert de kinderen nieuwe dingen (vogels komen uit een ei).
- Ze leert de kinderen nieuwe woorden (uitbroeden).
- Het verhaal is herkenbaar (het krijgen van een broertje of zusje).
- Ze stimuleert de kinderen tot een gesprek'.
- Kinderen leren meer als ze meedoen als dan ze passief luisteren.





## Vraag 4

Laat het fragment zien dat zich afspeelt in de bibliotheek. Attendeer de cursisten ook op de manier van voorlezen van de bibliotheekjuffrouw.

Ook zij betreft de kinderen bij het verhaal.

Laat de cursisten vervolgens vraag 4 beantwoorden.

### 4. Waar zijn de kinderen?



Kijk naar de juf van de bibliotheek die voorleest.

Waar zijn de kinderen?



---

---

Waar gaat het verhaal over?



Het verhaal gaat over :

- leesles
- zwemles
- buikpijn
- Plotter





## Vraag 5

Het leesstukje gaat over 'Rupsje Nooitgenoeg'. De cursisten horen en zien hier woorden die ze al eerder hebben gehoord. Lees het stukje voor. Geef het goede voorbeeld dus gebruik mimiek, uw stem, uw lichaam en uw ogen. Laat ook een of meer cursisten het fragment voorlezen.

### 5. Lees

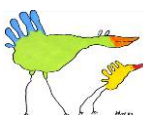


Wat wordt de rups?

Kijk.  
Kijk nou!  
Een rups.  
Hij is mooi.  
Hij heeft kleuren.  
De rups wordt groot.  
En nog groter.  
Hij eet.  
En hij eet.  
Hij eet nog meer...  
De rups eet veel.  
Hij lust kaas.  
En een peer.  
Een appel.  
Worst.  
En nog veel meer  
Hij wordt groot.



En groter.  
Hij wordt dik.  
En dikker.  
Tot hij...  
Een heel mooie \_\_\_\_\_ wordt.






## Vraag 6

Leg prentenboeken op tafel. De cursisten bekijken de boeken.  
Beantwoord vraag 6 met de hele groep.

**6. Over de boerderij.**



Kijk op tafel.  
Welk boek gaat over de boerderij?



---

---

Vervolgens praat u met de groep over de boeken.

Enkele bespreekpunten:

- Waar gaan de boeken over?
- Welk boek vind je leuk?
- Waarom vind je dat boek leuk?
- Welke illustraties vind je mooi?
- Welke illustraties vind je duidelijk?
- Denk je dat je kind hetzelfde boek mooi vindt als jij?
- Waarom wel of waarom niet?
- Voor welke leeftijd is het boek?
- Welk boek heeft veel tekst?
- Welk boek heeft weinig tekst?






## Vraag 7

Laat de cursisten een boek uitzoeken dat zij zelf kunnen voorlezen.

**7. Welk boek?**

Kijk op tafel.  
Welk boek kun jij voorlezen:

---

---

## Vraag 8

Laat de cursisten nog een keer de fragmenten van 'Rupsje Nooitgenoeg' en 'Het ei van Bommes' zien en laat hen vraag 7 beantwoorden.

**8. Weet jij het?**

abcd.....?\*

Hoe heet het huis van een rups?

---

---

Wat is uitbroeden?

---

---





## Les 4 Voorlezen... voor alle kinderen

### Vorbereiding

Voor deze les heeft u een projectcollectie prentenboeken nodig. In de bijlage vindt u een advieslijst met vijftientig titels.

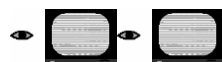
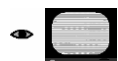
In de bijlage vindt u bovendien voorleestips. Gebruik deze als uitgangspunt bij het groepsgesprek over voorlezen.

### Inleiding

Deze les gaat over verschillende soorten prentenboeken. De cursisten oefenen met het herkennen van de verschillende niveaus en soorten boeken en met voorlezen.

Stel niet te hoge eisen aan het voorlezen. Het gaat erom dat de cursisten enthousiast worden en zelfvertrouwen krijgen. Geef veel positieve feedback.

Laat het fragment 'Voorlezen... voor alle kinderen' twee keer zien.



### Vraag 1

De cursisten beantwoorden vraag 1.

**1. Aan wie kun je voorlezen?**  
Aan wie kun je voorlezen?



---

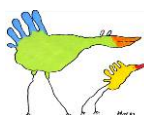
---

Hoe oud is je kind?



---

---

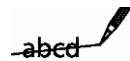




## Vraag 2

De cursisten kijken nog een keer naar het fragment en beantwoorden vraag 2.

### 2. Wat is goed?



Wat zegt de man?

Een kind van twee kijkt graag naar een boek met:  
grote platen / kleine platen

Een baby houdt van:  
zachte boeken / grote boeken

Een kind van zes houdt van:  
lange verhalen / korte verhalen

Een kind van twee wil:  
dingen aanwijzen / dingen zoeken

## Vraag 3

Onderstaande boeken staan in de advieslijst De Voorleesvogel.

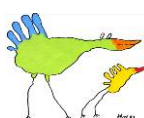
Leg deze boeken op tafel en laat de cursisten met elkaar bekijken voor welke leeftijd de boeken zijn.

U kunt ook andere boeken gebruiken.

### 3. Voor wie is het boek?



Kijk naar de boeken.  
Voor wie zijn de boeken?





  
1. Voor een kind van \_\_\_\_\_ jaar.

  
2. Voor een kind van \_\_\_\_\_ jaar.

  
3. Voor een kind van \_\_\_\_\_ jaar.

  
4. Voor een kind van \_\_\_\_\_ jaar.

#### Vraag 4

Dit leesstukje gaat over voorlezen. Lees het stukje voor. Geef het goede voorbeeld dus gebruik mimiek, uw stem, uw lichaam en uw ogen.

Laat de cursisten de vraag beantwoorden.

Laat ook een of meer cursisten het fragment voorlezen.

#### 4. Lees



Soms lees ik mijn zoon voor.  
Soms lees ik mijn dochter voor.  
Soms leest mijn zoon mij voor.  
Soms leest mijn dochter mij voor.





Soms lees ik mijn man voor.  
Soms lees ik mijn moeder voor.  
Soms leest mijn man mij voor.  
Soms leest mijn moeder mij voor.  
Soms lees ik mijn oma voor.  
Soms leest mijn oma mij voor.  
Soms lees ik zelf.  
En soms lees ik niet.  
Wie lees ik voor?



---

---

### Vraag 5

Aan wie lezen de cursisten voor of wie zouden ze kunnen voorlezen?

#### 5. En jij?

Wie lees jij voor?



---

---

### Vraag 6

Leg prentenboeken op tafel.

De cursisten gaan zelf aan de slag met voorlezen. Ze vormen tweetallen.

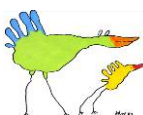
Beide cursisten kiezen een boek uit en lezen het een keer voor.

Ze zijn beiden een keer voorlezer en een keer kind.

Na het oefenen met het voorlezen en het samen bespreken vullen ze vraag 6 in.

In de bijlage zit een kopieerveel van vraag 6. Deze kan gebruikt worden als de opdracht meerdere keren wordt herhaald.

Laat ten slotte enkele cursisten (vrijwillig) het boek waarmee geoefend is aan de rest van de groep voorlezen.





## 6. Kies een boek voor je kind.



Kijk naar de boeken op tafel.  
Welk boek vind jij mooi?  
Welk boek ga jij voorlezen?  
Oefen samen met zijn tweeën.  
Wie is vader of moeder?  
Wie is het kind?



Boek:

---

---

Wie is vader of moeder?

---

---

Wie is kind?

---

---

Wat gaat goed?

---

---

---

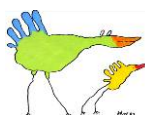
Wat moet ik oefenen?

---

---



- Het boek is mooi.
- Het boek is goed.
- Ik ga het boek voorlezen aan mijn kind.
- Het is een boek voor een kind van      jaar.





# Les 5 Voorlezen... een boek kiezen

## Vorbereiding

Als onderdeel van deze les gaan de cursisten naar de bibliotheek om een boek te zoeken dat ze thuis kunnen voorlezen. U kunt deze activiteit als huiswerk geven, maar u kunt er ook een aparte les van maken en gezamenlijk naar de bibliotheek gaan.

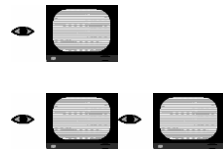
Informeer tijdig bij de bibliotheek in de buurt wat de mogelijkheden zijn.

## Inleiding

In het fragment 'Voorlezen... een boek kiezen' zegt Jeroen Kramer: "Boeken, boeken. Ja, er zijn natuurlijk duizenden boeken. Hoe weet ik nou welk boek een beetje leuk is voor mijn kind?"

Deze les gaat over het juiste boek kiezen uit alle boeken die er zijn.

Laat het fragment 'Voorlezen... een boek kiezen' twee keer zien.



## Vraag 1

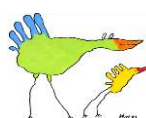
De cursisten kruisen aan welke boeken de kinderen in de film leuk vinden.



1. Welke boeken vinden de kinderen leuk?



- over Doornroosje
- over Muis
- over tijgers
- over poezen





- over heksen
- over leeuwen
- over Sneeuwitje
- over griezels

## Vraag 2

De cursisten kruisen aan welke boeken Jeroen Kramer leuk vindt.

### 2. Wat vindt Jeroen Kramer leuk?



Een boek over

- katten
- fietsen
- voetbal
- dieren
- bloemen

## Vraag 3

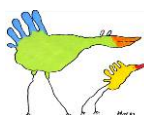
De cursisten kruisen aan in welke onderwerpen zij geïnteresseerd zijn.

### 3. En jij? Waar hou jij van?



Een boek over

- koken
- bloemen
- liefde
- kinderen
- auto's
- schilderen
- gevaar
- handwerken
- timmeren





## Vraag 4

De cursisten kruisen aan welke onderwerpen hun kinderen leuk vinden.

### 4. Waar houdt jouw kind van?



- voetbal
- poppen
- prinsessen
- computers
- sprookjes
- auto's
- grapjes
- dieren

## Vraag 5

Dit leesstukje op rijm gaat over verschillende onderwerpen. Lees het stukje voor. Geef het goede voorbeeld dus gebruik mimiek, uw stem, uw lichaam en uw ogen. Laat de cursisten de rijmwoorden aanstrepen. Laat ook een of meer cursisten het fragment voorlezen.

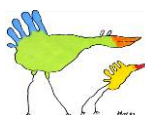
### 5. Lees



Een boek over een prins  
op een wit paard.  
Of over feesten,  
ballonnen en taart

Een boek over auto's,  
vliegtuigen, het verkeer.  
Of over wilde dieren,  
olifanten en een beer.

Een boek vol plaatjes.  
Elven, kabouters  
en over heksen en  
een goede fee.





Geef mij maar dit boek.  
Of nee, doe er maar twee!

### Vraag 6

Maak met de cursisten een Elfje.  
Meer informatie over Elfjes vindt u op blz. 50.

6. Maak een elfje!

abcd.....?\*

Luister naar de docent.



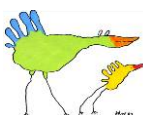
---

---

---

---

---





## Buitenschoolse opdracht

De cursisten gaan naar de bibliotheek zoeken een boek uit dat ze thuis kunnen voorlezen. Bij de keuze spelen de antwoorden die de cursisten op vraag 3 en 4 hebben gegeven een belangrijke rol.

### Kies een boek.

Ga naar de bibliotheek.  
Welk boek vindt jouw kind leuk?  
Kies een boek uit de kast.  
Neem het mee naar huis.  
Lees het boek voor aan je kind.

Ik kies een boek voor mijn kind.  
Ik lees het voor.  
Het boek heet:



## Vraag 7

In de klas vullen de cursisten vraag 7 in.

### 8. Na het voorlezen.

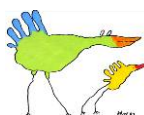


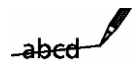
Ik vond het boek:

- mooi
- niet mooi
- moeilijk
- goed voor mijn kind

Mijn kind vond het boek:

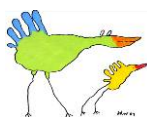
- mooi
- saai
- leuk





Het was wel / niet leuk om het boek voor te lezen

- |  |          |
|--|----------|
| Ik moet nog veel oefenen.                | ja / nee |
| Ik vond het leuk, maar het was moeilijk. | ja / nee |
| Ik vond het makkelijk                    | ja / nee |
| Ik ga vaak voorlezen.                    | ja / nee |





# Les 6 Voorlezen... boeken zoeken

## Inleiding

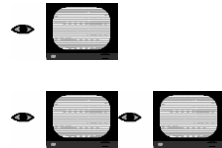
In het fragment 'Voorlezen... boeken zoeken' zien we allerlei winkels waar u boeken kunt kopen. Er wordt in de film geen aandacht besteed aan reguliere boekhandels of kinderboekenwinkels. In het fragment is aandacht voor winkels met een lage drempel zoals drogisterijketens en warenhuizen.

In de les zelf kunt u aandacht besteden aan 'reguliere' boekwinkels in de buurt en andere winkels waar u voor een relatief laag bedrag boeken kunt kopen zoals tweedehands boekwinkels en De Slegte. In sommige bibliotheken kunt u afgeschreven boeken kopen.

Bij deze les hoort een buitenschoolse opdracht. De cursisten gaan winkels en prijzen van boeken vergelijken en ze gaan bepalen of ze een boek zullen gaan kopen of niet.

U kunt van deze buitenschoolse opdracht een les maken en met de cursisten langs verschillende soorten (boek)winkels gaan. Bezoek dan ook een 'reguliere' (kinder)boekenwinkel.

Laat het fragment 'Voorlezen... boeken zoeken' twee keer zien.



## Vraag 1

Welke winkels herkennen de cursisten op de film?

1. Waar zijn boeken te koop?

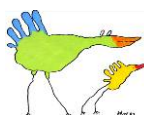
X 













<input type="radio"/>	
<input type="radio"/>	
<input type="radio"/>	
<input type="radio"/>	
<input type="radio"/>	

## Vraag 2

Welke winkels kennen de cursisten?

2. Welke winkels uit de film ken je?



---

---

---

---

---

## Vraag 3

Waar komen ze wel eens?

3. In welke winkels kom jij wel eens?





## Vraag 4

Wat kunt u nog meer in deze winkels kopen?

### 4. Wat koop je in die winkels?



- drop
- zeep
- wasmiddel
- spons
- fotorol
- fietsband
- lippenstift
- melk
- brood
- appels
- cola
- spellen
- boeken
- postzegels
- olie
- zout
- sla
- kleding
- speelgoed

## Vraag 5

Het leesstukje in deze les gaat over boodschappen doen.

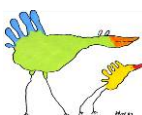
Lees het stukje voor. Geef het goede voorbeeld dus gebruik mimiek, uw stem, uw lichaam en uw ogen.

Laat ook een of meer cursisten het fragment voorlezen.

### 5. Lees



- Ik ga drop en watten kopen.
- Of ik ga pleisters en koek kopen.
- Ik ga een spel en zalf kopen.
- Of ik ga een drankje en pillen kopen.
- Ik ga een pen en een CD kopen





Ik ga een pen en een CD kopen  
Of ik ga olie en een auto kopen.  
Ik ga een boek kopen.....  
En verder koop ik niets!

### Vraag 6

Na het voorlezen verzinnen de cursisten zelf een boodschap of noemen iets uit het leesstukje. Laat ze het opschrijven.

6. Wat koop jij?



---

---

---

---

---

### Buitenschoolse opdracht

De cursisten gaan in de buurt een aantal winkels bezoeken. Ze bekijken of de winkels boeken verkopen. Ze vergelijken de winkels met elkaar en de prijzen van de boeken.

U kunt de cursisten deze opdracht als huiswerk geven of er een les van maken. In de les beantwoorden de cursisten de vragen.





## Vraag 7

De cursisten kruisen aan en schrijven de winkels op die ze hebben bezocht.

### 7. De winkels in de buurt



Ik ben geweest bij

- Kruidvat
- V & D
- Boekwinkel
- Boekenvoordeel
- Kinderboekwinkel



---

---

---

k vond de winkel



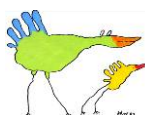
- mooi
- duur



---

---

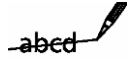
---





## Vraag 8

### 8. Over boeken



Ik heb **wel** / **geen** boek gekocht voor mijn kind

Het boek heet:

---

---

Het boek kost:

---

---

## Vraag 9

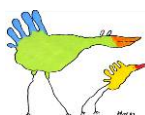
De cursisten die een boek hebben gekocht beantwoorden vraag 9.

### 9. Over het boek

Ik heb een boek gekocht .



- De plaatjes zijn mooi.
- Ik kan de woorden begrijpen.
- Het boek is duur.
- Ik lees het voor aan mijn kind.
- Het boek is voor mij.
- Ik kan de woorden niet begrijpen, maar het is mooi.
- Mijn kind vindt het leuk.
- Ik zorg goed voor het boek.
- Ik leg het in een kast.
- Later koop ik nog een boek.





# Les 7 Voorlezen... vóór het voorlezen

## Vorbereiding

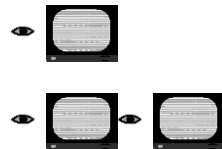
Bij deze les hebt u een prentenboek nodig. Als u geen projectcollectie (meer) hebt, kunt u een boek lenen bij de bibliotheek in de buurt.

Maak voor vraag 4 een aantal voorbeelden van 'droomleesplekken'.

## Inleiding

Het zevende fragment gaat over een boek kiezen, waar let je op.

Laat het fragment 'Voorlezen... vóór het voorlezen' twee keer zien.



## Vraag 1


Gebruik een prentenboek. Laat de kaft zien en een plaatje.  
Laat de cursisten vraag 1 beantwoorden.

1. Wat is dat?



De kaft  
 De maan  
 De boom





- De naam
- De bel
- Het plaatje

Praat vervolgens met de cursisten over het fragment.

Bekijk met zijn allen de kaft. Waar gaat het boek over? Vind je het plaatje leuk?

Bekijk met zijn allen de binnenkant. Hoe zijn de plaatjes; klein of groot, veel of weinig tekst, mooi of niet mooi? Voor welke leeftijd is het boek?

## Vraag 2

Vraag 2 is een verwerking van de informatie uit de film en het groepsgesprek.

Laat de cursisten de vraag beantwoorden en bespreek de vraag na.

Geen antwoord is echt fout, maar sommigen hebben wel consequenties. In een ruimte vol lawaai kun je je moeilijker concentreren. Als je het druk hebt ben je minder betrokken. Kinderen voelen dat aan en reageren daarop.

**2. Vóór het voorlezen.....**



Voor ik ga voorlezen.....

- kijk ik in het boek.
- ga ik koken.
- lees ik het boek.
- neem ik koffie.
- kijk ik naar de kaft.
- kijk ik naar de plaatjes.
- kijk ik of ik tijd heb.
- doe ik de tv aan.
- doe ik de tv uit.
- zoek ik een fijne plek.
- wil ik rust.





### Vraag 3

Lees het stukje voor. Geef het goede voorbeeld dus gebruik mimiek, uw stem, uw lichaam en uw ogen.

Laat ook een of meer cursisten het fragment voorlezen.

#### 3. Lees



Eerst zoek ik een plek.  
Warm en fijn.  
Ik doe het licht aan.  
En ik doe de tv uit.  
Het is stil.  
Mijn kind pakt zijn beer.  
En het boek.  
Deze tijd is van ons.  
Die pakt niemand af.  
Dan gaan we lezen.  
Ik lees.  
Of mijn kind..  
We dromen weg  
En dan...  
Dan is het boek  
UIT!





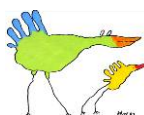
## Vraag 4

Vraag 4 is een creatieve opdracht. De cursisten maken hun 'droomleesplek'. Sommige cursisten schrijven een verhaaltje of een gedicht. Anderen vinden het leuk om te tekenen of een collage te maken. Een combinatie van beide is natuurlijk ook een leuk idee. Laat de door jouw gemaakte voorbeelden zien.

4. Mijn leesplek.

abcd.....?\*

Teken of schrijf woorden.





## Les 8 Voorlezen... maar hóe?

### Vorbereiding

In dit hoofdstuk wordt aandacht besteed aan het zogenaamde 'praatje bij een plaatje', met je kind praten over wat er op een plaatje te zien is. Gebruik het prentenboek van de vorige les om dit met de groep te oefenen.

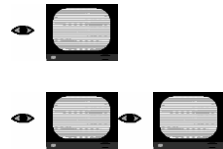
### Inleiding

In het laatste fragment 'Voorlezen... maar hoe?' worden tips gegeven bij het voorlezen.

Gebruik deze les om de cursisten er van te overtuigen dat opgroeien met boeken goed is voor de ontwikkeling van kinderen. Ouders willen allemaal een goede toekomst voor hun kinderen, ze willen dat hun kinderen het goed doen op school en ze zijn bereid daar offers voor te brengen. Dat ze zelf ook nog iets opsteken van voorlezen is mooi meegenomen.

Ook al vinden cursisten het voorlezen moeilijk. Samen met je kind over de platen praten, vormt een welkome afwisseling op het voorlezen van de tekst. En oefening baart kunst.

Laat het fragment 'Voorlezen... maar hoe?' twee keer zien.



### Vraag 1

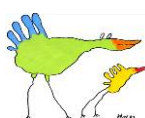
Welke tips herkennen de cursisten in de film?

#### 1. Tips.



Waar of niet waar?

- Let op het weer.
- Let op moeilijke woorden.
- Ga lekker eten.
- Maak het verhaal levendig.
- Luister naar je kind.





- o Lees voor voor het slapen.
- o Laat je kind vertellen.
- o Lees voor in het Nederlands.
- o Lees voor in je eigen taal.

## Vraag 2

Laat de cursisten in tweetallen meer tips bedenken.  
Welke tips hebben zij?

**2. Welke tips heb jij?**



---

---

---

## Vraag 3

Lees het stukje voor. Geef het goede voorbeeld dus gebruik mimiek, uw stem, uw lichaam en uw ogen.

Laat ook een of meer cursisten het fragment voorlezen.

**3. Lees**



Als ik voorlees,  
kijk ik in het boek.  
Ik lees de woorden.

Ik praat over de platen.  
Ik praat samen met mijn kind





als ik voorlees.

Als ik voorlees  
vertellen mijn ogen  
vertellen mijn handen  
vertelt mijn mond.

Als ik voorlees  
vertel ik een verhaal.

Uit het leesstukje blijkt dat voorlezen meer is dan alleen de woorden voorlezen. Ook 'een praatje bij een plaatje' is belangrijk. Laat zien hoe dat gaat. Begin met de kaft. Laat de cursisten vertellen waarover ze denken dat het boek gaat. Begin voor te lezen en praat bij de platen met de cursisten over wat ze zien. Laat ze geluiden maken of dingen zoeken. Stel vragen, het liefst open vragen.

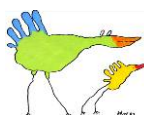
#### Vraag 4

Laat vervolgens een aantal cursisten het zelfde doen.

#### 4. Vertellen

abcd.....?\*

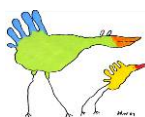
Pak een boek.  
Kijk het boek eerst door.  
Maak een praatje bij een plaatje.  
De docent doet het voor.





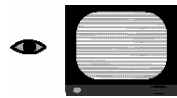
# Bijlagen

1. Pictogrammen
2. Kies een boek voor je kind
3. Wat is een Elfje
4. 10 gouden voorleestips
5. Advieslijst Prentenboeken

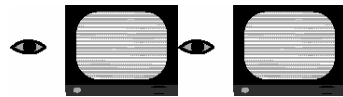




## 1. Pictogrammen



Kijk naar de film.



Kijk nog een keer naar de film.



Schrijf op.



Kruis aan.



Overleg met zijn tweeën.



Lees.

abcd.....?\*

Moeilijk of extra vraag.



Overleg met de groep.



Streek door.





## 2. Kies een boek voor je kind



Boek:

---

---

Wie is vader of moeder?

---

Wie is kind?

---

Wat gaat goed?

---

---

Wat moet ik oefenen?

---

---



- Het boek is mooi.
- Het boek is goed.
- Ik ga het boek voorlezen aan mijn kind.
- Het is een boek voor een kind van        jaar.





### 3. Wat is een Elfje?

Een elfje is een gedicht(je) van elf woorden, verdeeld over 5 regels.

water

wie gaat

ik ben eerst

wat is het lekker

vakantie

De eerste regel heeft één woord, de tweede twee enz. De vijfde regel heeft weer een woord en bevat een samenvatting van het geheel. Een elfje is dus een woordentellend vers.

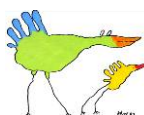
Met het schrijven van elfjes worden (jonge) kinderen gestimuleerd gedichten te schrijven en te lezen.

Nog wat extra uitleg:

- De vorm is: 1 woord; 2 woorden; 3 woorden; 4 woorden en weer 1 woord.
- Het aantal lettergrepen is onbelangrijk en speelt absoluut géén rol.
- Vaak hebben het eerste en het laatste woord ófwel een paradoxale betekenis, ófwel heeft het ene veel met het andere te maken. Het is dus moeilijk - maar niet onmogelijk - een elfje te maken dat begint met 'vreugde' en eindigt met 'voetbal', omdat het ene zo onvatbaar is en het ander materieel, tastbaar.
- Het laatste vers (= dus één woord) is de 'bom', waarmee je a.h.w. zegt: "juist ja!" Je kunt die bom een beetje vergelijken met de 'chute' of 'wending' in andere dichtvormen.
- Elke regel staat op zichzelf, apart - je mag één of meer zinnen dus per se niet in stukken kappen.
- Hoewel niet verplicht, is het aan te bevelen de lengte van de woorden zó te kiezen dat er ook optisch een mooi geheel ontstaat.

**Uit:**

Wikipedia, de vrije encyclopedie  
[nl.wikipedia.org](http://nl.wikipedia.org)





## 4. Voorleestips

Deze voorleestips zijn voor De Voorleesvogel ([www.voorleesvogel.nl](http://www.voorleesvogel.nl)) ontwikkeld door de Openbare Bibliotheek Amsterdam. Op de website van Z@pplogeerboek staan nog meer voorleestips. Het adres is: [www.z@pplogeerboek.nl](http://www.z@pplogeerboek.nl).

### 10 gouden voorleestips

#### Voordat u met het boek begint

Ga zo zitten dat u het boek samen vast kunt houden.

Vertel het verhaal in uw eigen taal en in uw eigen woorden.

Stop met voorlezen als uw kind duidelijk geen zin meer heeft!

#### 1. Weet wat je leest

Lees het boek eerst zelf.

- o Waar gaat het boek precies over?
- o Wat is het probleem in het verhaal?
- o Wat gebeurt er allemaal?
- o Hoe loopt het verhaal af?

Lees de voorleestips hieronder.

Bedenk hoe u ze kunt gebruiken bij het voorlezen van uw kind.

#### 2. Waar en wanneer lees je voor?

Lees het boek voor op een rustige plek in huis, en op een gezellig moment van de dag. Bijvoorbeeld vóór het naar bed gaan, nadat u met uw kind naar Sesamstraat hebt gekeken (in Sesamstraat wordt ook altijd voorgelezen).

#### 3. Bekijk samen de kaft (de voorkant van het boek)

Lees de titel van het boek voor. Hoe heet het boek?

Praat met uw kind over de voorkant van het boek. Waar zou het boek over gaan?

Wat zou er gebeuren in het boek? Maak uw kind nieuwsgierig naar het verhaal.

#### 4. Het kind hoeft niet stil te zijn tijdens het voorlezen

Uw kind mag best wat zeggen (of vragen) tijdens het voorlezen. Het gaat erom dat uw kind praat, dus alle antwoorden zijn goed.

#### 5. Reageer op wat het kind zegt

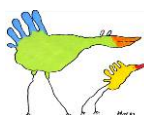
Reageer ook op opmerkingen die misschien niet bij het verhaal passen.

#### 6. Voorspel samen het verhaal.

Vraag op spannende momenten hoe het verhaal verder zou kunnen gaan.

#### 7. Let op moeilijke woorden

Bedenk van te voren welke woorden moeilijk of helemaal nieuw voor uw kind zijn. Als uw kind het woord niet kent, kunt u helpen. Dat kunt u doen vóór of tijdens het verhaal.





**8. Gebruik je stem en maak gebaren**

U kunt geluiden en bewegingen maken die bij het verhaal passen. U kunt ook aan uw kind vragen om iets voor te doen.

**9. Praat na over het boek**

Stel bijvoorbeeld een vraag. Heeft uw kind het verhaal echt goed begrepen?

**10. Lees het boek meerdere keren voor**

Lees het boek vaker voor. Kinderen houden van herhaling. Verander soms een woord, en kijk of uw kind dit merkt.





## 5. Advieslijst Prentenboeken

### Babyboekjes

1. **Bie, L** - Baby Leon eet.  
Clavis, Amsterdam/Hasselt ISBN: 90 448 0306 9.
2. **Cousins, L** - Naar bed muis.  
Leopold, Amsterdam ISBN: 90 258 3476 0.
3. **Huisdieren**, knisperboekje.  
Imagebooks factory B.V., Eindhoven.
4. **Stoffenboekje met bijtring.**  
Tiamo, Lelystad.
5. **Velthuijs, M.** - Kikker in het water.  
Leopold, Amsterdam ISBN: 90 258 3560 0.

### Dreumessen

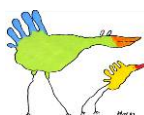
1. **Bie, L.** - Kleine Leon is bloot.  
Clavis, Amsterdam/Hasselt ISBN: 90 448 0143 0.
2. **Dieren van de boerderij.**  
Caramel, Strombeek-Bever, België ISBN: 90 582 8900 1.
3. **Kijk wat een kleur.**  
Zikoon uitgevers b.v., Amsterdam ISBN: 90 5247 073 1.
4. **Oxenbury, H.** - Handje klap.  
Gottmer, Haarlem ISBN: 90 257 3733 1.
5. **Pfister, M.** - Mooiste vis van de zee, verschillen.  
De Vier Windstreken, Rijswijk ISBN: 90 557 9794 4.

### Peuters

1. **Berner, R.S.** - Leve de lente.  
Lannoo, Tielt ISBN: 90 209 6043 1.
2. **Dunrea, O.** - Gonnie.  
Gottmer, Haarlem ISBN: 90 257 3667 X.
3. **Linders, J.** - Alle liedjes met een hoepeltje erom.  
Holkema & Warendorf, Houten ISBN: 90 269 9537 7.
4. **Priddy, R.** - Mijn kleine telboek.  
Piccolo/Unieboek BV, Houten ISBN 90 003 673 9.
5. **Sluyzer, B.** - De kinderboerderij.  
Kimio, Amsterdam ISBN: 90 713 6878 5.

### Jonge kleuters

1. **Carle, E.** – Rupsje Nooitgenoeg.  
Gottmer, Haarlem ISBN: 90 257 2216 4.
2. **Carle, E.** - Van top tot teen.  
Gottmer, Haarlem ISBN: 90 257 3244 5.
3. **Sluyzer, B.** - Koko geeft een cadeautje.  
Kimio, Amsterdam ISBN 90 713 6896 3
4. **Priddy, R.** - Boerderij pop-upboek.  
Piccolo/Unieboek BV, Houten ISBN: 90 000 3734 4.





5. **Priddy, R.** - Mijn kleine woordenboek.  
Piccolo/Unieboek BV, Houten ISBN: 90 000 3690 9
6. **Tjong-King, T.** - Waar is de taart.  
Lannoo, Tiel ISBN: 90 209 5692 2.

#### **Kleuters**

1. **Dros, I.** - Bijna jarig.  
Querido, Amsterdam/Antwerpen ISBN: 90 451 0202 1.
2. **Godon, I.** - Het feestenboek.  
Lannoo, Tiel ISBN: 90 209 6480 1.
3. **Pittau & Gervais** - De kangoeroe.  
Gottmer, Haarlem ISBN: 90 257 4144 4.
4. **Veldkamp, T.** - Tim op de tegels.  
Van Goor/Unieboek, Houten ISBN: 90 000 3558 9.
5. **Verburg, M.** - Mijn eerste van Dale.  
Van Dale, Utrecht/Antwerpen ISBN: 90 664 8089 0.

